

Harminckét lap, amely megrengette a világot

Százéves a hozzáadottérték-adó rendszere

Szerkesztette:

Kenyeres Sándor • Kovács Tamás • Vágyi Ferenc Róbert • Varga József

SOPRONI EGYETEM KIADÓ

Harminckét lap, amely megrengette a világot

Százéves a hozzáadottérték-adó rendszere

SOPRONI EGYETEM KIADÓ

Sopron, 2019

Szerkesztők:

Kenyeres Sándor, Kovács Tamás, Vágyi Ferenc Róbert, Varga József

Szakmai lektorok:

Bíró Zoltán: 1., 2., 9. fejezet
Szilovics Csaba: 10., 11., 12. fejezet
Kenyeres Sándor: 4., 5., 6., 8. fejezet
Vágyi Ferenc Róbert: 7., 13. fejezet

Szerzők:

Baksa Anikó	Kovács Ferenc
Darák Péter	Molnár Gábor Miklós
Domokos László	Siemens, Carl Friedrich von
Gilányi Zsolt	Szappanos Júlia
Hajnal Péter	Vágyi Ferenc Róbert
Jancsa-Pék Judit	Varga József
Kenyeres Sándor	Vira Sándor
Király László György	

Nyelvi lektor: Tompáné Székely Zsófia

Technikai szerkesztő: Horváthné Józsa Ágnes

A könyv a Soproni Egyetem és a Magyar Nemzeti Bank közötti együttműködés keretében, a Magyar Nemzeti Bank támogatásával készült.

Kiadja: Soproni Egyetem Kiadó
9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.

Felelős kiadó: Dr. Alpár Tibor László kutatási és külügyi rektorhelyettes

© Soproni Egyetem Kiadó

Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Simon László vezérigazgató

ISBN 978-963-334-337-1 (nyomtatott)
ISBN 978-963-334-338-8 (elektronikus)
DOI 10.35511/978-963-334-338-8

Minden jog fenntartva.

Az esetlegesen előforduló nyomdai hibákért felelősséget nem vállalunk!

Harminckét lap, amely megrengette a világot

Tartalomjegyzék

Előszó	9
I. rész A forgalmi adók szerkezete	13
1. Az útvámtól a hozzáadottérték-adóig (Kenyeres Sándor)	15
1.1. Mozzanatok az adózás történetéből	15
1.2. Bevezetés	19
1.3. Az adózásról általában	19
1.3.1. Az adózás, mint társadalmi jelenség	19
1.3.2. Az adózás jogi megközelítése	20
1.4. Az adózás folyamata	24
1.4.1. Az adó megfizetése	24
1.4.2. Az adó begyűjtése	25
1.4.3. Az adóteher-viselés és az adóáthárítás	27
1.4.4. Az adók osztályozása	28
1.5. Forgalmi adók	30
1.5.1. A forgalmi adók csoportosítása	30
1.5.2. Forgalmi adók az adójogfennhatóságok között	31
1.5.3. A közvetett adók	32
1.6. A forgalmi adók összehasonlítása	33
1.6.1. Az egyfázisú forgalmi adó	33
1.6.2. Többfázisú forgalmi adó	33
1.6.3. Az összfázisú forgalmi adó	33
1.6.4. A hozzáadottérték-adózás	35
1.6.5. A halmozódás nélküli összfázisú forgalmi adó	39
1.7. A hozzáadottérték-adózás történetéből	41
1.7.1. A hozzáadottérték-adózás előzményei	41
1.7.2. A hozzáadottérték-adózás bevezetése	42
1.8. Összegzés	44
1.9. Irodalomjegyzék	45
2. Az áfa módszertana, jellemzői, logikája, felépítése (Vágyi Ferenc Róbert) ..	47
2.1. A forgalmi adók rendszere	47
2.2. Az áfatörvény hatálya	51
2.2.1. Területi hatály	51
2.2.2. Személyi hatály	51
2.2.3. Tárgyi hatály	52
2.3. A teljesítés helye	54
2.3.1. Termékértékesítés	55
2.3.2. Szolgáltatásnyújtás	55
2.3.3. Közösségen belüli beszerzések	56
2.3.4. Termék importjának teljesítési helye	56
2.4. Adófizetési kötelezettség, adó megállapítása	57

2.5.	Az adó alapja	58
2.6.	Az adó mértéke	60
2.7.	Adómentesség	60
2.7.1.	Tevékenység közérdekű jellegére tekintettel adómentes.	62
2.7.2.	Tevékenység egyéb sajátos jellegére tekintettel adómentes	62
2.7.3.	Adókötelessé tétel	63
2.7.4.	Közösségen belüli értékesítés, beszerzés.	63
2.7.5.	Termék importja	64
2.7.6.	Termékexport.	64
2.7.7.	Nemzetközi közlekedés.	65
2.8.	Az adó levonási jog tartalma	65
2.8.1.	Adólevonási jog keletkezése.	65
2.8.2.	Az adó megosztása	66
2.8.3.	Levonási jog korlátozása	66
2.8.4.	Az adólevonási jog gyakorlásának feltételei.	67
2.8.5.	Különös szabályok	67
2.9.	Az adófizetésre kötelezett.	68
2.10.	Az adó megállapítása	68
2.11.	Számlázási szabályok	69
2.12.	Összefoglalás	69
2.13.	Irodalomjegyzék	71

II. rész A hozzáadottérték-adó történetéről. 73

3. A megnevesített forgalmi adó (Veredelte Umsatzsteuer) (Carl Friedrich von Siemens). 75

4. Amerikai áfa kísérletek – társasági adó kiváltása forgalmi adóval (Kovács Ferenc). 99		
4.1.	VAT versus GST	99
4.2.	A VAT kialakulása.	101
4.2.1.	A kezdetek	101
4.2.2.	USA-beli elképzelés egy új típusú adóról	101
4.2.3.	A Francia modell	102
4.3.	A Michigani „Single Business Tax”.	103
4.3.1.	Az SBT története	103
4.3.2.	Az SBT általános szabályai	104
4.3.3.	Az SBT alapjának meghatározása	104
4.3.4.	SBT kedvezmények, mentességek	106
4.3.5.	Főbb változások az SBT-ben.	107
4.3.6.	Néhány statisztikai adat az SBT-ről.	108
4.3.7.	Néhány záró gondolat	109
4.4.	Irodalomjegyzék	110

5. A franciaországi általános forgalmi adó születésének körülményei (Gilányi Zsolt)	111
5.1. A francia forgalmi adórendszer az áfa bevezetését megelőző években	115
5.2. Az áfa bevezetését megelőző években érvényben lévő francia forgalmi adórendszer pozitívumai.	119
5.3. Az áfa bevezetését megelőző években érvényben lévő francia forgalmi adórendszer negatívumai	120
5.4. Az általános forgalmi adó terve, várt hatások.	125
5.5. Összegzés	127
5.6. Irodalomjegyzék	128
6. Az általános forgalmi adó magyarországi története egy sajátos szemszögből (Vira Sándor)	129
6.1. A kezdetek (1988-1992)	129
6.2. Irány a teljes jogharmonizáció az EU-s forgalmi adó szabályokkal (1993-2004).	135
6.3. Bent az Európai Unióban.	142
6.4. Napjaink (2008-2018).	145
6.5. Irodalomjegyzék	146
III. rész A hozzáadottérték-adó és a pénzügypolitika	149
7. Az Állami Számvevőszék ellenőrzési és egyéb tapasztalatai az áfa adónem területén (Domokos László, Baksa Anikó, Szappanos Júlia).	151
7.1. A központi költségvetés áfa bevételeinek alakulása.	151
7.2. Az adóbevételek teljesülésének számvevőszéki ellenőrzése	154
7.3. A központi költségvetésről szóló törvényjavaslat véleményezése.	157
7.4. Gazdaságfehérítés – versenyképesség.	159
7.5. Az adó- és vámhatósági feladatellátást érintő változások	162
7.5.1. A NAV szervezetét, felügyeletét érintő változások	162
7.5.2. A főbb módszertani változások	163
7.6. A NAV feladatellátása a számvevőszéki ellenőrzések fókuszában	165
7.6.1. 15044 számú jelentés a NAV hátralékkezelési és végrehajtási eljárási, valamint a kiemelt adózói körben gyakorolt tevékenysége szabályszerűségének, az EUROFISC rendszer működésének ellenőrzéséről	166
7.6.2. 17086 számú jelentés a NAV informatikai rendszereinek ellenőrzéséről	167
7.7. Irodalomjegyzék	168

8. Az általános forgalmi adó beszedése (Király László György)	169
8.1. Az áfa jelentősége	169
8.1.1. Az áfa világszintű elterjedtsége	169
8.1.2. Áfa az Európai Unióban	170
8.1.3. Az áfa jelentősége a magyar költségvetésen belül	172
8.2. Az áfa sajátosságai adóbeszedési szempontból	173
8.2.1. A többfázisú forgalmi adó problémája	174
8.2.2. A közösségi kereskedelem problémája	176
8.2.3. A körhintacsálás (caroussel fraud)	177
8.3. Megoldások az áfabeszedés eredményességének javítása érdekében	183
8.3.1. Rendszertípusú megoldások	183
8.3.2. Hatósági típusú megoldások	185
8.3.3. Megoldási elképzelések az EU-ban	189
8.4. Irodalomjegyzék	190
9. A forgalmi adó és az infláció összefüggései (Varga József)	193
9.1. Bevezetés	193
9.2. Az adó és az infláció általános kapcsolata	193
9.2.1. Az inflációs adó értelmezése	193
9.2.2. Az inflációs adó modellezése	195
9.3. A forgalmi adó és az infláció kapcsolata	197
9.3.1. A kapcsolat általános összefüggései	197
9.3.2. A forgalmi adó inflációnövelő hatása	199
9.3.3. A forgalmi adó csökkenésének hatása az árakra	202
9.4. Az adóemelés okozta infláció jövedelem- és vagyonújraelosztási mechanizmusa	204
9.4.1. Az újraelosztás elméleti kerete	204
9.4.2. A költségvetést érintő adórendszerbeli újraelosztási hatások	205
9.5. Irodalomjegyzék	208
IV. rész A hozzáadottérték-adó jogi megítélése	211
10. A hozzáadottérték-adó (hÉa) gyakorlata az európai adójog (az EUB esetjoga), valamint a nemzeti adójog (a magyar közigazgatási bírósági gyakorlat) kölcsönhatásában (Darák Péter)	213
10.1. Bevezetés	213
10.2. Pillanatfelvétel a 2019-ben nyitott jogértelmezési kérdésekben feltárható uniós hÉa gyakorlatról	214
10.3. Pillanatfelvétel az uniós joghoz kapcsolódó hÉa ügyek magyar bírói gyakorlatáról	218
10.4. Következtetések	220
10.5. Irodalomjegyzék	221

11. A közigazgatási áfa perekről (Traveller in time) (Hajnal Péter)	223
11.1. A kezdet – 1992/1993	223
11.2. A kifejlődés – 1996/1997	225
11.3. Csatlakozás előtt – 2002/2003	228
11.4. Csatlakozás után – 2008	232
11.5. Magyar előzetes döntéshozatali ügyek után – 2012	234
11.6. Napjaink – 2017	238
11.7. A jövő	242
11.8. Irodalomjegyzék	243
12. Visszaélések az áfa rendszerében	
büntető bírói szemmel (Molnár Gábor Miklós)	245
12.1. Bevezető gondolatok	245
12.2. A büntetőjogi szabályozás	246
12.2.1. Adócsalás a korábbi Btk-ban	246
12.2.2. A költségvetési csalás	247
12.2.3. Dogmatikai és gyakorlati kérdések a költségvetési csalás köréből	248
12.2.4. Az Európai Unióhoz csatlakozás hatása az áfa bűnözésre	254
12.2.5. A releváns iratok eltüntetése, az iratlopás	255
12.3. Jogkövetkezmények	258
12.3.1. A vagyonelkobzás	258
12.3.2. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal polgári jogi igénye	260
12.3.3. A pénzmosás	261
12.3.4. A „ne bis in idem” elvének újszerű értelmezése az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában	261
12.4. Záró gondolatok	263
12.5. Irodalomjegyzék	264
V. rész A hozzáadottérték-adó nemzetközi vonatkozásairól	267
13. Az Európai Unió és a nemzeti hozzáadottértékadó-rendszerek kapcsolata (Jancsa-Pék Judit)	269
13.1. A héa jelentősége	269
13.2. Az EU adópolitikája	271
13.3. Az uniós és a nemzeti jog viszonya	271
13.4. Az áfa harmonizációja az EU-ban: történet	273
13.5. Magyarország	282
13.6. Az áfa jövője – a történet folytatása	284
13.7. Irodalomjegyzék	297
VI. rész A szerzőkről röviden	301
Melléklet	319

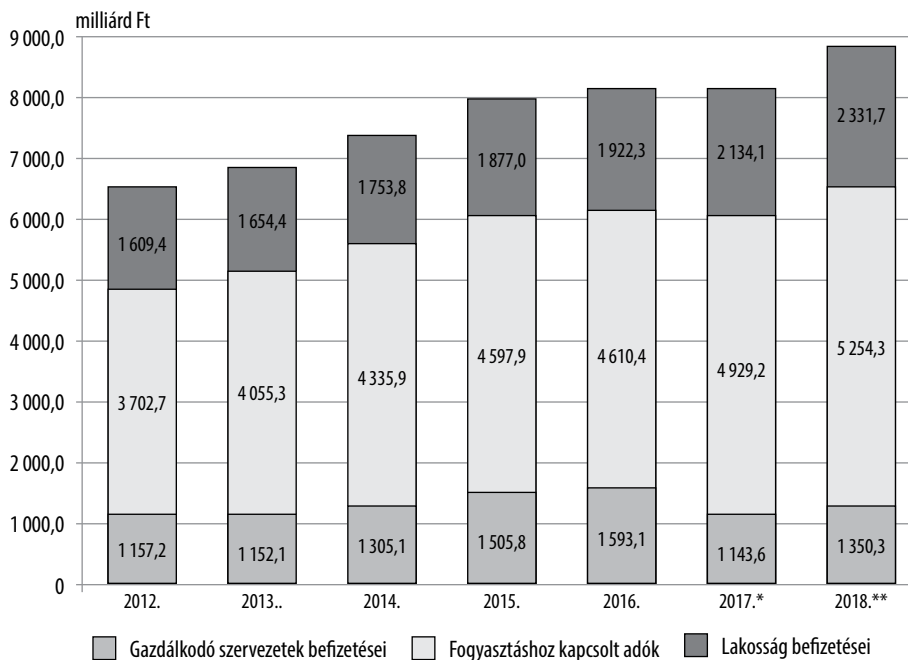
Domokos László – Baksa Anikó – Szappanos Júlia

7. Az Állami Számvevőszék ellenőrzési és egyéb tapasztalatai az áfa adónem területén

Az Állami Számvevőszék (továbbiakban: ÁSZ) törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását. Ennek keretében a számvevőszéki ellenőrzések kiemelt fókuszterülete az állam által nyújtott közszolgáltatások fedezetét jelentő adóbevételek tervezése, illetve teljesülése. Az Alaptörvényben rögzített a közpénzekkel való felelős gazdálkodás követelményének érvényesülése. Ez a közhatalmi bevételek nyilvántartása, beszedése megfelelőségét is feltételezi, ennek megfelelően az ÁSZ rendszeresen ellenőrzi az állami adóhatóság adóztatási tevékenységét. Az ellenőrzési megállapításokról szóló jelentések közzétételén túl az ÁSZ tanulmányaival támogatja a jól irányított állam érvényesülését. A makrogazdasági folyamatok költségvetési vonatkozásairól készített elemzéseivel támogatja a Költségvetési Tanács munkáját.

7.1. A központi költségvetés áfa bevételének alakulása

Az állami bevételek vonatkozásában fontos kérdés az adószerkezet és az adóterhelés változása, mivel mindkettő jelentősen befolyásolja az ország versenyképességét. Az adószerkezet átalakítására vonatkozó kormányzati törekvéseknek megfelelően a közvetett, vagyis a fogyasztáshoz kapcsolódó adók GDP-hez viszonyított aránya a 2012. év óta folyamatosan növekszik. A fogyasztáshoz kapcsolódó adóztatás előnye, hogy ösztönzi a megtakarítást, a jövedelem és tőkefelhalmozást, és az adóterhelés a tényleges fogyasztás irányába tolódik el. Ugyanakkor az alacsony jövedelmű rétegeknél növeli az adóterhelést, mert ezek a rétegek a jövedelmük nagy részét fogyasztásra fordítják, és kisebb részben tudnak megtakarítani. Ezt a hatást ellensúlyozták a Kormány által tett lépések, mivel csökkentették az alacsony jövedelemmel bíró rétegek által jellemzően fogyasztott cikkeket (például különféle élelmiszereket) terhelő áfa mértékét.

1. ábra: Az adószerkezet alakulása 2012-2018 között, Mrd Ft

Forrás: 17085. számú ÁSZ jelentés Vélemény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslatról

(* 2017. év módosított előirányzat, ** 2018. év tervezett előirányzat)

A fogyasztáshoz kapcsolt adónemekből (áfa, jövedéki adó, regisztrációs adó, távközlési adó, pénzügyi tranzakciós illeték, biztosítási adó) származó állami bevételeken belül az áfa bevétel meghatározó részarányt (és egyben folyamatosan növekvő részarányt) képvisel. Az áfa adónemből származik az államháztartás legnagyobb összegű adóbevétele, ezért a központi költségvetés stabilitását befolyásoló kérdés az áfa bevételek alakulása, amelyhez a gazdaságpolitikai, adópolitikai intézkedéseken túl az adóhatósági feladatellátás eredményessége is hozzájárul.

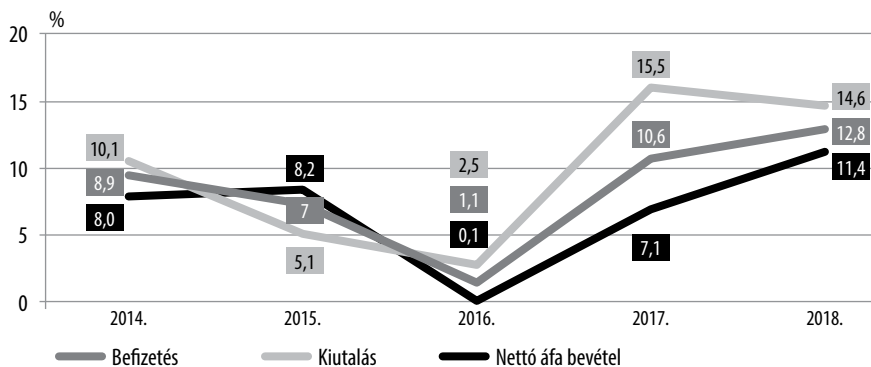
Megnevezés	Áfa befizetés (milliárd forint)	Áfa kiutalás (milliárd forint)	Nettó áfa bevétel (milliárd forint)	Az áfa bevétel részaránya a fogyasztáshoz kapcsolt adóbevételekben (%)
2018. év	6 931,5	3 002,8	3 928,7	74,1*
2017. év	6 145,2	2 619,9	3 525,3	72,2
2016. év	5 557,8	2 267,5	3 290,3	71,4
2015. év	5 498,8	2 213,1	3 285,7	71,5
2014. év	5 140,9	2 105,3	3 035,6	70,0
2013. év	4 721,8	1 912,2	2 809,6	69,3
2012. év	4 537,4	1 790,0	2 747,4	74,2

*2018. évi adat a NAV bevételi teljesítés alapján a távközlési és biztosítási adó nélkül számítva

1. táblázat: Az áfa bevétel alakulása 2012-2018 között

Forrás: NAV Évkönyvek; Magyarország 2012-2017. évi központi költségvetése végrehajtásáról szóló törvények

Az áfa bevételekben a 2012. évtől kezdődően dinamikus növekedés tapasztalható, amely a gazdasági növekedés kedvező alakulására, a belső fogyasztás növekedésére, a gazdaság kifehéritéséből származó intézkedések eredményeire vezethető vissza. A növekmény értékelésénél figyelembe kell venni továbbá a szabályozásbeli változások hatását. A 2015-2016. években a növekedés üteme mérséklődött, melynek oka egyrészt a GDP növekedési ütemének lassulása, másrészt az áfa kiutalások felgyorsítása, harmadrészt a szelektív adókulcs csökkentés volt.

2. ábra: Az áfa bevétel változásának mértéke 2014-2018 között (tárgyév/előző év %)

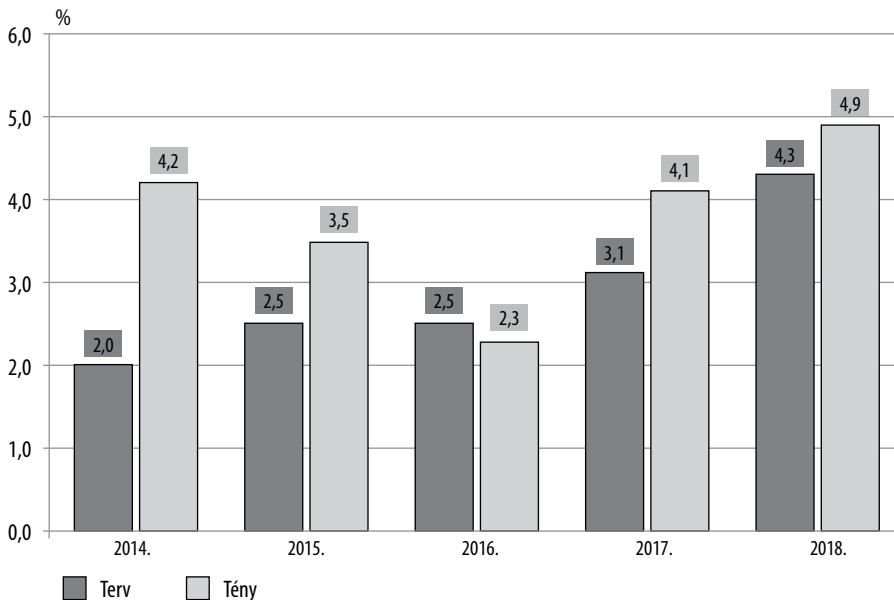
Forrás: Magyarország központi költségvetéséről szóló törvények végrehajtásáról szóló törvények XLII. fejezet:

A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai, NAV Évkönyvek

7.2. Az adóbevételek teljesülésének számvevőszéki ellenőrzése

Az ÁSZ jogszabályban előírt, kiemelt feladatai közé tartozik Magyarország központi költségvetéséről szóló törvények végrehajtásának ellenőrzése, a zárszámadási törvényjavaslatban foglalt elszámolások megalapozottságának értékelése. A 2012-2017. évek zárszámadási ellenőrzései során az ÁSZ az adóbevételeknél megbízhatósági hibát nem tárt fel, a bevételi adatokat megbízhatónak minősítette. A zárszámadás ellenőrzése kapcsán az ÁSZ minden évben elemzést készített az adott évi költségvetési folyamatok makrogazdasági összefüggéseiről, ezen túl a 2012. évtől kezdődően a Költségvetési Tanács munkáját támogatta a költségvetési folyamatok I. félévre vonatkozó elemzése alapján összeállított prognózaival.

Az ÁSZ elemzési tapasztalatai alapján az adópolitika összességében megfelelően támogatta a gazdaságpolitikai célkitűzéseket, és a gazdasági növekedés szempontjából alapvető fontosságú intézkedések kerültek végrehajtásra. Az áfa bevételek teljesülését a GDP központi költségvetéséről szóló törvényjavaslatok összeállításánál prognosztizált értékéhez képest megvalósult – a 2016. év kivételével – kedvező alakulása is befolyásolta.

3. ábra: A GDP növekedés prognosztizált és tényleges mértéke (%)

Forrás: Magyarország 2014-2018. évi központi költségvetéséről szóló

A gazdasági növekedés kedvező alakulásából származó többlet adóbevétel kompenzálta az egyes preferált termékeket, szolgáltatásokat érintő adókulcs csökkentő intézkedések hatását.

Megnevezés	Fizetendő áfa összes adóalapjának adókulcsa	Belföldi értékesítés átlagos adókulcsa
2017. év	17,35	23,18
2016. év	17,47	23,26
2015. év	17,58	23,61
2014. év	17,61	23,27

2. táblázat: Az átlagos áfa adókulcs csökkenése 2014-2017 között (%)

Forrás: <http://nav.gov.hu/nav/kiadvanyok/Evkonyvek>

Az áfa fontosabb adatai országosan táblázat alapján saját szerkesztés

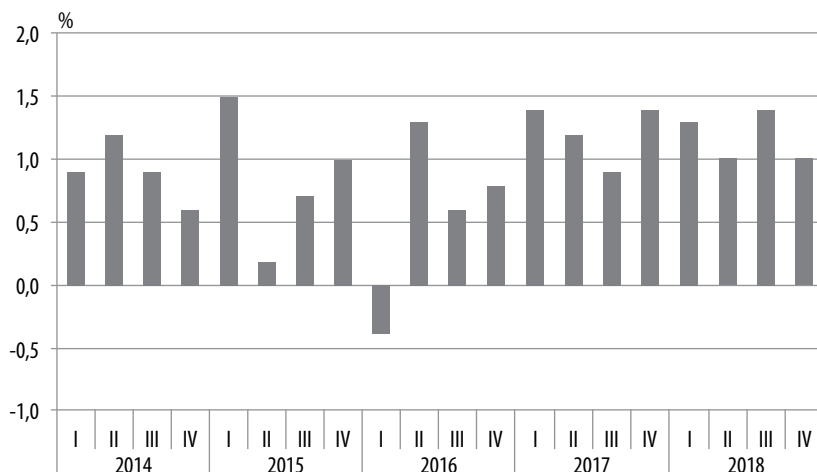
Az áfa bevétel évenkénti alakulására ható tényezőket az ÁSZ elemzései az alábbiakban határozták meg.

A 2015. évi zárszámadás alapján a központi költségvetés adó- és adójellegű bevételei 7,9%-kal, 582,8 milliárd forinttal nőttek. A növekedés többek között a fogyasztáshoz kapcsolódó adók 6%-os emelkedéséből adódott. A növekedés dinamikája a 2014. évihez volt hasonló. Az adóbevételek a módosított előirányzatot 5,1%-kal haladták meg. Az adóbevételek növekedése mögött a GDP 3,5%-os – a tervezett 2,5%-ot meghaladó – növekedése és a lakossági fogyasztás dinamikus bővülése húzódtott meg. A fogyasztáshoz kapcsolódó adók 2,6%-os túlteljesítése elsősorban az áfa befizetésekből származott, ami döntően az adóbeszedés terén tett szigorító lépések, az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKÁER), az online pénztárgépek adattovábbításának eredményeként magyarázható. A gazdaságfehérítő intézkedések hatásaként az áfa alapja növekedett.

A 2016. évi adóváltozások indoka többek között az a kormányzati törekvés volt, mely szerint a kisebb mértékű adóterhekkel támogatni szükséges a gazdasági növekedés erősödését, elsősorban a belső kereslet fokozása révén. Az áfára vonatkozó szabályozás módosítása is több gazdaságélénkítő rendelkezést tartalmazott. A lakáspiac élénkítése, az új lakások építésének ösztönzése céljából az új lakóingatlanok értékesítésére korábban alkalmazott 27%-os adókulcs 5%-ra mérséklődött, a saját kivitelezésben épített lakások esetén pedig lehetőség nyílt

az áfa visszaigénylésére. A sertés tökehúsról vonatkozó áfa kulcs 27%-ról 5%-ra csökkentése, fogyasztás élénkítő hatása mellett, az ágazatban jelentkező adóelkerülés kiküszöbölését is célozta. A 2016. évben a költségvetés nettó áfa bevétele 2,9%-kal elmaradt az év közben megemelt 3 388,9 milliárd forintos előirányzattól és a 2015. évihez képest mindössze 4,6 milliárd forintos (0,1%-os) növekedést mutatott. Az előző évhez képest tapasztalt elmaradás oka az alacsonyabb infláció, az adókulcs csökkentés, ezen túl az európai uniós projektekhez kapcsolódó beruházások visszaesése következtében a befizetések jelentős csökkenése volt, melyek áfa bevételre gyakorolt negatív hatását részben kompenzálta a fogyasztási volumenek vártnál kedvezőbb alakulása.

2017-ben az áfa bevételek az előirányzattól 0,5%-kal maradtak el. A 16,7 milliárd forintos alulteljesülés háttérében egyfelől az adókulcs csökkentések hatása, másfelől az előző évhez képest a kiutalások 15,5%-os emelkedése állt. A baromfi-hús, a tojás és a friss tej adókulcsa 5%-ra csökkent, valamint az internet szolgáltatás és az éttermi étkezés adóterhe 18%-ra mérséklődött. Pozitív irányú változás volt azonban, hogy 2016-hoz képest a nettó áfa bevétel 235,0 milliárd forinttal (7,1%-kal) magasabb értéken teljesült. A háztartások fogyasztása, a GDP ütemét meghaladva, 4,7%-kal nőtt. 2017-ben a gazdasági növekedés a vártnál kedvezőbben alakult. A GDP növekedési üteme az előző évhez viszonyítva 4,1%-os volt. A GDP alakulásában a 2016. évet követően kedvező tendencia figyelhető meg, amely kedvezően hatott a fogyasztáshoz kapcsolódó adók alakulására is.

4. ábra: A GDP volumenváltozása (az előző negyedévhez képest, szezonálisan és naptárhatással kiigazított, kiegyensúlyozott index alapján)

Forrás: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/>

A gazdasági növekedés fő hajtóerejét 2017-ben a beruházások képezték. A nemzetgazdasági beruházások volumene 2017-ben 18,2%-kal nőtt, az építési beruházásoké 21%-kal. Jelentős mértékben nőtt az építőipar (+31,6%) hozzáadott értéke. Az építőipari termelés bővüléséhez többek között hozzájárult az új lakások áfa kulcsának 5%-ra való csökkentése, és a lakásépítés utáni adó-visszatérítés hatására jelentkező keresletnövekedés.

2018-ban az áfa bevételek növelése érdekében a feketegazdaság visszaszorítását célzó további intézkedésként július 1-jétől bevezetésre került az online számlázás. Tovább folytatódott a preferált területeken az adókulcsok mérséklése. Az éttermi étkezésre és az internetre vonatkozó áfa kulcsa 5%-ra csökkent a 2017. évi 18%-ról, továbbá 2018-tól a hal áfa kulcsa is 5%-ra csökkent. A megbízható adózók esetében a kiutalási határidő 45 napról 30 napra csökkent. A NAV adatai szerint a visszaigényelhető adó 76,9%-a megbízható adózókhoz kapcsolódott, körükben a visszaigényelhető adó 15,1%-kal emelkedett. Az áfa 2018. évi eredeti előirányzata 8,5%-kal és közel 300,0 milliárd forinttal magasabb összegben került megtervezésre a 2017. év módosított előirányzatához képest. A makrogazdasági adatok kedvező alakulása, illetve a 2018. II. félévében bevezetett online számlázás hatásaként az előirányzat túlteljesült.

7.3. A központi költségvetésről szóló törvényjavaslat véleményezése

Az adóbevételek tervezésének megbízhatósági szintje meghatározó befolyást gyakorol a költségvetés végrehajthatóságára, az állami feladatellátás biztonságára. Az ÁSZ törvényi kötelezettségének teljesítésével támogatja a megalapozott döntéshozatalt annak érdekében, hogy az Országgyűlés a követelményeknek megfelelő költségvetési törvényt fogadhasson el. A véleményadás keretében az ÁSZ rámutat a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatban azonosítható kockázatokra, amely kezelése hatékonyan és megfelelő időben megtörténhet.

Az ÁSZ a 2015-2018. évi központi költségvetésről szóló törvényjavaslatok esetében a bevételi előirányzatokat megalapozottnak minősítette, azok teljesülésében – a kormányzat makrogazdasági előrejelzéseinek teljesülését feltételezve – kockázatot nem tárt fel. A 2018. évi költségvetés esetében az ÁSZ felhívta a figyelmet, hogy az adóbevételek biztosításához nélkülözhetetlenek a gazdaságfehérítést támogató intézkedések.

A módosított előirányzatok megalapozottságát, teljesíthetőségét a költségvetésbe ténylegesen befolyt nettó áfa bevétel alakulása igazolta.

Megnevezés	Módosított előirányzat (milliárd forint)	Nettó áfa bevétel (milliárd forint)	Terv/tény (%)
2018. év	3 838,6	3 928,7	102,3
2017. év	3 542,0	3 525,3	99,5
2016. év	3 388,9	3 290,3	97,1
2015. év	3 220,4	3 285,7	102,1
2014. év	3 014,1	3 035,6	99,3

3. táblázat: Az áfa bevételi előirányzatok teljesülése a 2014-2018. években

Forrás: Magyarország 2012-2018. évi központi költségvetéséről, illetve a központi költségvetés végrehajtásáról szóló törvények, NAV bevételi teljesítés

Az előirányzatok teljesülését az ÁSZ zárszámadási ellenőrzései és elemzései során nyomon követi, az eltéréseket értékeli. Az áfa bevételek teljesülése a 2015. és a 2018. években meghaladta a központi költségvetésről szóló törvényekben szereplő módosított előirányzatok összegét. A 2016-2017. években az előirányzattól való elmaradás indokait az ÁSZ előzőekben bemutatott elemzései is értékelték.

Az ÁSZ 2019. évi központi költségvetési törvényjavaslatról kiadott véleménye szerint a közvetlen bevételi előirányzatok megalapozottak, a Kormány makrogazdasági előrejelzéseinek megvalósulása esetén az előirányzott adóbevételek teljesülése nem hordoz kockázatot. A 2019. évi központi költségvetés közvetlen bevételi előirányzatainak tervezése során a Pénzügyminisztérium figyelembe vette a makrogazdasági mutatókra vonatkozó gazdasági előrejelzéseket, a gazdasági növekedés, a fogyasztási és egyéb piaci tendenciák feltételezett hatásait. A 2019. évben az elmúlt években tapasztalt tendencia folytatása várható, amely szerint a közvetlen adóbevételek esetén növekszik a fogyasztáshoz kapcsolt adókból származó bevételek értéke. Az áfa 2019. évi előirányzata 4 285,8 milliárd forint, amely 11,6%-kal magasabb a 2018. évi előirányzatnál. A tervezett bevételi többletet jellemzően, az infláció tervezett értéke mellett a teljesülést meghatározó fontosabb összetevők bővülése indokolja. A tervezés során a lakossági fogyasztás mellett a lakossági beruházások és az uniós forrásfelhasználáshoz kapcsolódó vásárlások értékének növekedésével számoltak. A 2019. évi átlagos adószint (22%) megegyezik a 2018. évi értékkel. Az előirányzat egyetlen adókulcs csökkentő intézkedéssel számol (az UHT tej és az ESL tej esetében az áfa kulcs 18%-ról 5%-ra mérséklődik).

A 2019. évi központi költségvetésről szóló törvényjavaslatról készült véleményben az ÁSZ megállapította, hogy a közvetlen típusú adóbevételek tervezése során a gazdaság fehéritéséből származó pozitív hatásokkal nem számoltak. Az ÁSZ ezzel kapcsolatosan pozitív kockázatot hordozó bevételi irányzatként azonosította az áfa bevételt, gazdaságfehéritési hatásként a pozitív kockázat értékét 20-25 milliárd forint összegben határozta meg.

Az ÁSZ következtetésként fogalmazta meg az Országgyűlés számára, hogy a költségvetési egyensúly érdekében tett lépések megteremtik annak lehetőségét, hogy a fenntartható gazdasági növekedés érdekében is hatékony lépések szülessenek. A központi költségvetés a gazdasági fejlődés érdekében nemcsak aktív eszközöket tud felhasználni, hanem a saját gazdálkodásával is számos pozitív hatást gyakorolhat a piaci folyamatokra. Ezek körébe tartozik az adópolitikai intézkedések hatékonyságának további javítása.

7.4. Gazdaságfehérités – versenyképesség

Az adóterhek alakulása meghatározó a versenyképesség szempontjából. A költségvetési bevételek GDP-hez viszonyított aránya (centralizációs arány) a 2016. évig növekvő tendenciát mutatott. Magyarország 2018-2022. évekre vonatkozó konvergencia programja célul tűzte ki az adóterhelés mérséklését, azaz hogy az adó- és járulékbévételeknek a GDP-hez viszonyított aránya a 2016. évi 39,2%-ról 2019-re 37,6%-ra, 2022-re 35,5 %-ra csökkenjen. Magyarországon a költségvetési kiadások aránya 2015-ig megközelítette, illetve elérte a GDP 50%-át. A fenti magas arányszám miatt az állami újraelosztás mértékének, minőségének és szerkezetének lényeges szerepe van a versenyképesség jövőbeni alakulásában.

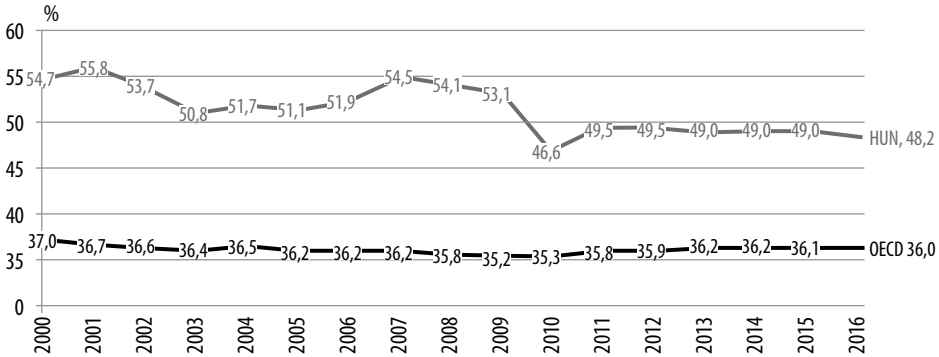
Megnevezés	Centralizációs arány (költségvetési bevételek/GDP %-a)	Újraelosztási arány (költségvetési kiadások/GDP %-a)
2011. év	44,2	49,7
2012. év	46,2	48,6
2013. év	46,8	49,3
2014. év	46,9	49,0
2015. év	48,5	50,0
2016. év	45,6	47,5

4. táblázat: A kormányzati szektor centralizációs és újraelosztási arányai 2011-2016 között

Forrás: ÁSZ Elemzés a 2016. évi költségvetési folyamatok makrogazdasági összefüggéseiről (EUROSTAT adatok alapján ÁSZ szerkesztés)

A makrogazdasági folyamatok kedvező alakulása, illetve a gazdaság fehéritését célzó intézkedések eredményeként jelentkező költségvetési bevétel növekedése lehetővé teszi az adóelvonás szintjének csökkentését.

Az adóék arányszám azt mutatja meg, hogy a teljes munkaerőköltségnek (*bruttó bér és a munkaadó által fizetendő járulékok*) összesen hány százalékát vonja el az állam különböző adók és járulékok formájában (*beleértve a munkavállaló és a munkaadó terheit egyaránt*).

5. ábra: Az átlagos adóék alakulása Magyarországon

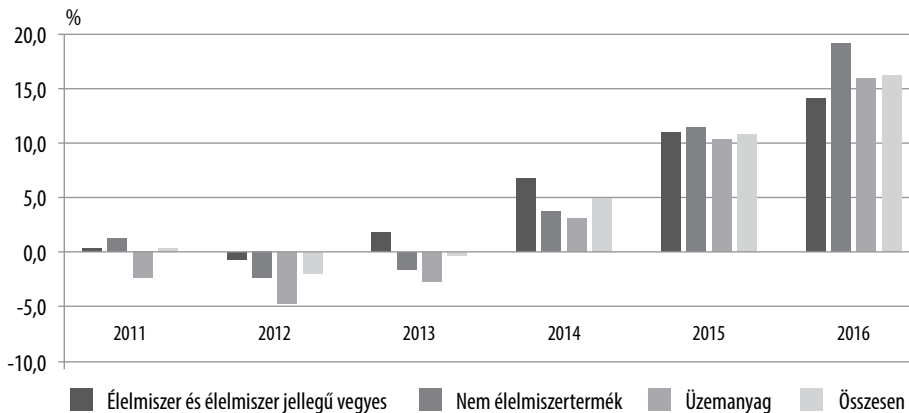
Forrás: Horváth (2017) OECD adatok alapján

Az OECD 2017-ben publikált tanulmánya alapján Magyarországon bőven van tere az adócsökkentésnek. A magas adómérték hatással van a gazdaság rugalmasságára, befolyásolja a lakosság teherbíró képességét, főként az alacsony megtakarítási szint és magas eladósodás miatt, ezen túl az áfa szempontjából jelentősen kihat a belső fogyasztás alakulására is.

Az ÁSZ elnökének a zárszámadási törvényjavaslatok országgyűlési vitája során elmondott beszédeiben rendszerint kiemelésre került, hogy a magyar gazdaság versenyképessége szempontjából meghatározó a stabil és kézben tartott költségvetési politika. Ennek keretében meghatározóak az adóelkerülés visszaszorítása érdekében hozott intézkedések. A gazdasági növekedés mellett hazánkban a gazdaság kifehéredését célzó kormányzati politika érvényesül. E kettő támogatólag hat egymásra, és fenntarthatóvá teszi a gazdaság kifehéredését. A gazdaság fehéredésével úgy sikerült az adóbevételeket tartósan emelni, hogy eközben nem volt szükség az adókulcsok emelésére, sőt még egyes adókulcsok csökkentésére is sor kerülhetett. Mindez növelte a vállalkozások versenyképességét és több jövedelmet hagyott az üzleti szférában és a családoknál.

A gazdaság fehérítési folyamat sikere az úgynevezett adórés mutató változásával (az elméletileg beszédhető adó és a ténylegesen beszédhető adó különbségének alakulásával) mérhető. Az Európai Bizottság számításai szerint Magyarországon az adórés az áfa esetében 2013-ig meghaladta a 20%-ot, ez azonban 2014-ben és 2015-ben jelentősen szűkült, így 2015-ben már 15% alatt volt. A kormányzati intézkedések eredményességét és hatékonyságát támasztja alá, hogy az Európai Bizottság tanulmánya szerint fele akkora volt 2015-ben az adóelkerülés hazánkban, mint a régió más országaiban (Magyarországon az adórés 13,7%, addig a régiós átlag 25,5% volt).

Az adóelkerülés mérséklése irányába tett jelentős lépések közé tartozott a 2015. évben az online pénztárgépek bevezetése a kereskedelemben és annak kiterjesztése a szolgáltató szektorban működő vállalkozásokra, továbbá az EKÁER bevezetése. Az online pénztárgépek üzemeltetésének bevezetését követően a kiskereskedelmi forgalom volumene, és a befizetett áfa emelkedése kompenzálta a kormányzati könnyítő intézkedéseket. E változást támogatta egyrészt a háztartások fogyasztásának növekedése, másrészt az adózási morál javulása.

6. ábra: A kiskereskedelmi forgalom volumenváltozása az előző évhez képest 2011-2016 között (%)

Forrás: ÁSZ Elemzés a 2016. évi költségvetési folyamatok makrogazdasági összefüggéseiről

Az áfa bevételek 2018. évi növekedésére is hatással voltak a feketegazdaság elleni, az áfa bevételek növekedését ösztönző intézkedések, többek között a 2018. július 1-jétől életbe lépett online számlázás. Az intézkedés eredményeként a becslések szerint 2018-ra akár 10% alá is csökkenhet hazánkban az adóelkerülés mértéke.

Ezen intézkedések azt segítik elő, hogy a vállalkozások ne tudják elkerülni az áfa fizetési kötelezettségüket.

A 2019. évi központi költségvetésről szóló törvényjavaslat is célként tűzte ki az adózási morál, az adózók és az adóhatóság kapcsolatrendszerének javítását, az önkéntes jogkövetés további ösztönzését. A gazdaság fehéritését szolgáló intézkedésekhez kapcsolódóan az ÁSZ álláspontja, hogy az eddig megtett intézkedések hatásának felmérése, illetve ezen eredmények alapján az intézkedések átgondolt folytatása szükséges.

A gazdaság fehéritésén túl az adóbeszedés hatékonyságának fokozásával is növelhetők a költségvetés bevételei. Ezen intézkedésekből nyerhető többlet adóbevételek fokozatosan visszaadhatóak a gazdasági szereplők és a háztartások részére, ezáltal tovább növelhető a magyar gazdaság fehéredése és versenyképessége.

7.5. Az adó- és vámhatósági feladatellátást érintő változások

Az előzőekben bemutatott gazdaságpolitikai eredményekben meghatározó volt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) megújítása, hatékonyságának növelése. A központi költségvetés bevételeinek biztosítása terén a NAV meghatározó szerepet tölt be, ebből következően működésének eredményessége döntő hatással van a költségvetés stabilitására.

7.5.1. A NAV szervezetét, felügyeletét érintő változások

2016 előtt a NAV vezetője az elnök volt, akit az adópolitikáért felelős miniszter javaslatára a miniszterelnök nevezett ki. 2016. január 1-jétől a NAV vezetését a Kormány rendeletben kijelölt, az irányító szerve feladatokat ellátó Nemzetgazdasági Minisztérium (2018-tól Pénzügyminisztérium) államtitkára látja el.

A NAV felügyeletét ellátó pénzügyminiszter az adópolitikáért való felelőssége keretében előkészíti az adózás rendjére és a NAV-ra vonatkozó jogszabályokat, felügyeli az államháztartás központi alrendszerét megillető fizetési kötelezettségek beszedését, ellenőrzését és az ezekkel kapcsolatos adatszolgáltatásokat, koordinálja az adóigazgatás szervezeti rendszere egyes elemeinek együttműködését.

7.5.2. A főbb módszertani változások

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezeti átalakításához és az adóigazgatási rendszer megújításához kapcsolódó egyes intézkedésekről szóló 1902/2015. (XII.8.) Korm. határozat alapján döntés született a NAV szervezeti struktúrájának 2016. évi megváltoztatásáról, az adóeljárásról szóló új jogszabály megalkotásáról, egyes adóügyi ügyfélszolgálati tevékenységek kormányablakokban történő elérhetővé tételéről, valamint a számlázó programok online adatszolgáltatására vonatkozó rendszer bevezetéséről. Az 1567/2017. (VIII. 28.) Korm. határozattal elfogadták a NAV 2.0, a Megújulás Stratégiai Programjának cselekvési tervét, melynek végrehajtásához 2017-ben a NAV költségvetési fejezetben 4 milliárd forint forrást biztosítottak. A megújítási folyamat a Közigazgatási- és Köszolgáltatás-fejlesztési Operatív Programban nevesített *Adóügyi igazgatási eljárások egyszerűsítése, adminisztrációs terhek csökkentése* kiemelt projekt keretében valósult meg.

A NAV Megújulásának Stratégiai Programja (NAV 2.0) célja, hogy a NAV 2021-re Európa egyik leghatékonyabb, integráltan működő adóhivatala legyen, amely az állami adóbevételeket elsősorban az önkéntes jogkövetés ösztönzésével és a feketegazdaság visszaszorításával biztosítja a lehető legkevesebb bürokrácia mellett, partnerként kezelve az adózókat.

A NAV Megújulásának Stratégiai Program első intézkedései a 2018. évben járultak hozzá a költségvetési bevételek növeléséhez. Az intézkedések közé tartoztak például az ügyfél kommunikáció javítása, a jogkövetés elősegítése, valamint az adóelkerülő magatartás veszélyét automatikusan jelző informatikai fejlesztések. A program által becsült költségvetési bevétel növekedés értéke együttesen 21 milliárd forint volt a 2018. évben. Az intézkedések közül az online számlázási rendszer bevezetése a minimum 100 ezer forint adótartalmú számlák, és a mögöttük lévő gazdasági folyamatok ellenőrizhetőségét könnyítette meg, miközben a vállalkozások számára egy egyszerűen lekérdezhető adatbázist tett elérhetővé.

Az adójogi szabályozás a cégjegyzékbe bejegyzett adózók és az áfa-regisztrált adóalanyok körének jogkövetési hajlandóság alapján történő kategorizálását, minősítését vezette be. A vizsgálat eredményeként az adózó megbízható vagy kockázatos minősítést kap. A megbízható adózók törvényben rögzített előnyöket élvezhetnek, míg a kockázatos adózók szigorúbb megítélés alá esnek.

A minősítés negyedévenként történik, melynek jogszabályban meghatározott feltételeit a negyedév utolsó napján aktuális adatok alapján vizsgálja a NAV.

A kockázatelemzési és kiválasztási tevékenység után a kockázatos adózók esetében a jelenhez minél közelebbi időszakok vonatkozásában kerülnek megindításra az ellenőrzések, biztosítva a megállapított adókülönbözlet minél magasabb arányú beszedhetőségét. A kockázatelemzés alá vont adózók esetében a feltárt kockázatok mérlegelését követően a NAV dönthet az ellenőrzés elrendeléséről, amennyiben a fennálló kockázat mértéke megengedi. 2017-től támogató eljárás indítását is javasolhatja. A támogató eljárások célja – a klasszikus, a hibák feltárását követően megállapítással és szankció kiszabásával záruló ellenőrzésekkel szemben – az adóhatóság szolgáltató jellegének erősítése azáltal, hogy az adózókat a jogkövető magatartás felé tereli külön szankció kiszabása nélkül. A támogató eljárás keretében a kockázatkezelési tevékenység eredményeképpen feltárt ellentmondások feloldása érdekében az adóhatóság önellenőrzésre hívja fel az adózót, illetve kapcsolatfelvételt kezdeményez, amelynek célja a feltárt hibák, hiányosságok kijavítása.

A NAV Megújulásának Stratégiai Programja tartalmazza a digitális folyamatok kiterjesztését és modernizálását is. A digitális technológiák adta lehetőségek kihasználása általános értelemben a versenyképesség alakulását befolyásoló eszköz is egyben. A kormányzati szektorban a digitalizáció terén megvalósított fejlesztések ezért kiemelt fontosságúak. Az áfával kapcsolatos adóhatósági feladatellátásban is előtérbe került az elektronikus formában teljesített adóbevallások és adatszolgáltatások feldolgozása, az adóztatással kapcsolatos adatbázisok kezelése. A nemzetközi adatcseréből származó információk feldolgozásán túl a gazdaságfehérítést szolgáló kormányzati intézkedések végrehajtása is megköveteli a megfelelő informatikai infrastruktúra meglétét. A bevétel eltitkolást megnehezíti, ha az adóhatóságnak több információja van a gazdasági ügyletekről és azok pénzügyi rendezéséről. Ezen túl ezen információk felhasználása az adóhatósági ellenőrzések hatékonyságát is javítja. Az információk tömegére tekintettel azok mára szinte kizárólag elektronikus formában állnak rendelkezésre. A gazdaságfehérítést szolgáló intézkedésekhez kapcsolódó fontosabb elektronikus információszolgáltatások, illetve rendszerek:

- az adózók által a NAV részére továbbított, a belföldi és az európai uniós ügyletek tételes adatairól készült összesítő nyilatkozatok;
- a közúti árumozgásokat nyilvántartó EKÁER rendszer létrehozása, amelyben a jogszabályban leírtak szerint a közúti szállítmány a belföldi mozgását megelőzően bejelentés kötelessé vált, ezáltal az árumozgások jelentős része detektálható, indokolt esetben előzetes ellenőrzés alá vonható;
- az online pénztárgép és online számla adatszolgáltatás bevezetése, majd az érintett adózói kör folyamatos szélesítése. Ezen adatszolgáltatások esetében a NAV az adózó közreműködése nélkül jut jelen idejű adatokhoz, melyek a továbbiakban a kockázatelemzésben, a kiválasztásban, az ellenőrzés során felhasználhatóvá válnak.

7.6. A NAV feladatellátása a számvevőszéki ellenőrzések fókuszában

A NAV-val szemben támasztott alapvető elvárás az állami kiadások fedezetére szolgáló költségvetési bevételek jogszerű és eredményes biztosítása. Ennek megfelelően a NAV feladata többek között a központi költségvetés javára teljesítendő befizetések, a központi költségvetés terhére juttatott támogatás, adó-visszaigénylés/visszatérítés megállapítása, beszedése, visszatérítése, kiutalása nyilvántartása, végrehajtása és ellenőrzése, az adók módjára behajtandó köztartozások beszedése. Ezen túl a NAV végzi a nemzetközi (kiemelten az EU-s) adószakmai együttműködésből adódó feladatokat.

A központi költségvetés bevételeinek biztosítása terén a NAV meghatározó szerepet tölt be, ebből következően működésének eredményessége hatással van a költségvetés stabilitására. A NAV feladatellátása folyamatosan a számvevőszéki ellenőrzések fókuszában áll, mivel közérdek, hogy a számára előírt feladatokat a jogszabályban előírt elvárásoknak megfelelően végezze. A NAV-nál rendszeresen végzett számvevőszéki ellenőrzések feltártak olyan hiányosságokat (például: a kockázatkezelésben, a hátralékállomány kezelésében), amelyek megszüntetése révén a ténylegesen befolyt adóbevételek növekedhetnek.

Az utóbbi években végzett számvevőszéki ellenőrzések közül kettő érintette az áfával kapcsolatos adóhatósági feladatellátást.

7.6.1. 15044 számú jelentés a NAV hátralékkezelési és végrehajtási eljárási, valamint a kiemelt adózói körben gyakorolt tevékenysége szabályszerűségének, az EUROFISC rendszer működésének ellenőrzéséről

Az ÁSZ megállapításai alapján az ellenőrzött időszakban (a 2009-2013. években) a hátralékbeszedési helyzet romlott, a hátralékállomány nagysága, valamint ezen belül a beszedés szempontjából kedvezőtlen, nem működő adózói hátralékok aránya egyaránt növekedett. A 2009. évről 2013-ra az adó- és vámszakmai terület által nyilvántartott hátralékállomány 2 078,5 milliárd forintról 2 260,9 milliárd forintra nőtt (8,8%). A hátralékállomány emelkedésének ütemét mérsékelte, hogy az ellenőrzött időszakban közel 3 800 milliárd forint hátralékot töröltek elévülés, behajthatatlanság, tartozásmérséklés, illetve a felszámolási eljárásokhoz kapcsolódóan. Mindemellett a NAV a 2009-2013. években évente 232,8-204,0 milliárd forint olyan működői adózói hátralékállományt mutatott ki, amelynek hátralékkezelése érdekében nem tett intézkedéseket. A 15044 számú ÁSZ jelentés alapján az összes hátralékállományon belül az áfa adónemben fennálló hátralék aránya az ellenőrzött években 33% és 35% között mozgott, az áfa adónemben fennálló hátralék 734 milliárd forintról 764 milliárd forintra emelkedett. A törölt hátralékállományból az áfa részesedése az ellenőrzött időszakon belül 38% és 44% között alakult.

Az Európai Unió legfőbb ellenőrző intézményei és az Európai Számvevőszék közötti együttműködés elsősorban a Kapcsolattartó Bizottság szervezeti keretei között zajlik. Ezek a keretek a Kapcsolattartó Bizottságból, valamint az egyes ellenőrzési témákat feldolgozó munkacsoportokból, hálózatokból és speciális munkacsoportokból állnak. A Kapcsolattartó Bizottság Áfa Munkacsoportja két szinten foglalkozik az áfa csalás problematikájával. A munkacsoport mandátuma kiterjed az áfa csalások által okozott költségvetési bevételkiesések figyelemmel kísérésére és az áfa csalások elleni intézkedések eredményességének értékelésére, továbbá a téma jelentőségére figyelemmel külön foglalkozik az Európai Unió csalásellenes stratégiájának végrehajtásában történt előrehaladás, és az adóhatóságok kockázatkezelési eljárásainak értékelésével. Emellett az áfa munkacsoport a fordított adózás témakörét is vizsgálja.

Az EUROFISC együttműködés célja az áfa csalás elleni küzdelem területén egy multilaterális, korai riasztó rendszer, a küldő tagállam által előzetes koc-

kázatelemzésen átesett célzott adatállomány gyors információcseréjét biztosító hálózat hatékony működtetése. A jogsértések sikeres feltárása érdekében nélkülözhetetlen az Európai Közösség más tagországaiból érkező kontrolladatok, a tagállamoktól érkező egyéb jelzések, valamint a nemzetközi információcsere keretében rendelkezésre álló adatok felhasználása. A külföldi adóhatóságokkal való együttműködés területén egyre nagyobb szerepet kap az automatikus információcsere, melynek keretében beérkezett különféle adatok hangsúlyos elemét képezik mind a NAV kiválasztási, illetve ellenőrzési tevékenységének. Az EUOFISC működésének eredményeként a NAV áfa csalásokban résztvevő vállalkozásokat azonosított, továbbá a kapcsolódó, megállapítással zárult 281 adóellenőrzés, 19,6 milliárd forint adó megállapítást tett. A NAV adatbázisaiban az EUOFISC nemzetközi adatcsere teljesítéséhez szükséges információk rendelkezésre álltak. Magyarország aktív részvételét mutatja, hogy az ellenőrzött időszakban a más országokból érkezett megkeresések 55%-ához kapcsolódóan a NAV visszajelzett az adatcserével érintett három területen. A kiküldött megkeresésekre azonban 62,9%-ban nem érkezett visszajelzés.

7.6.2. 17086 számú jelentés a NAV informatikai rendszereinek ellenőrzéséről

A NAV feladatellátása, az adóbevételek realizálása alapvetően függ a több száz támogató informatikai rendszer megbízható működésétől és működtetésétől, amely rendszerek egyben a nemzeti adatvagyon meghatározó részét kezelik. Az elektronikus eszközök alkalmazása kapcsán az informatikai rendszerekkel kapcsolatos feladatellátás szabályozottsága, a működtetés megfelelése kiemelt kockázati tényező.

Az ellenőrzés keretében az ÁSZ értékelt, hogy az e-kereskedelemmel összefüggő feladatok ellátása, a kapcsolódó folyamatok, kontrollok kialakítása és működtetése, azok informatikai támogatása megfelelő volt-e. Az e-kereskedelem olyan új, bővülő piac, ahol a szolgáltatás természete miatt magasabb az áfa befizetés elkerülésének kockázata, az adózatlan forgalom aránya. 2015-től az e-kereskedelem áfa szabályai alapvetően megváltoztak, amely 2015-ben 17,3 millió euró többletbevételt hozott Magyarország számára, egyben új feladatokat jelentett az állami adóhatóság részére. Az ÁSZ ellenőrzés megállapításai szerint az e-kereskedelemmel kapcsolatos adóhatósági feladatok szervezeti, szabályozási és infor-

matikai feltételeit a NAV kialakította, a hazai e-kereskedőkkel kapcsolatos ellenőrzési feladatait ellátta. Kockázatkezelését és ellenőrzéseit ugyanakkor a más EU tagállamban letelepedett, távolról is nyújtható szolgáltatást nyújtó adózókra nem terjesztette ki.

7.7. Irodalomjegyzék

Állami Számvevőszék jelentései.

HORVÁTH BÁLINT (2017): Így maradhat több a zsebünkben.

<https://www.penzugyiszemle.hu/hirek/igy-maradhat-tobb-a-zsebunkben>

NAÁR EDIT, KÖLLÖDNÉ GÁTAI MÁRIA, MAGYARI ANNA (2017): Elemzés a 2016. évi költségvetési folyamatok makrogazdasági összefüggéseiről, a zárszámadás ellenőrzése kapcsán. Állami Számvevőszék. https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2017/ktgvetesi_elemzes.pdf?ctid=1126

NAV évkönyvek. <https://nav.gov.hu/nav/kiadvanyok/evkonyvek>

Magyarország központi költségvetéséről szóló törvények végrehajtásáról szóló törvények.

1902/2015. (XII.8.) Korm. határozat.

1567/2017. (VIII. 28.) Korm. határozat.